

מסכת זבחים פרק ב

(טו,ב) משנה: כל הזבחים שקבלו דמן זר, אונן, טבול יום, ומחוסר כפורים, ומחוסר בגדים, שלא רחץ ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חברו - פסל. קבל בשמאל - פסל. ר' שמעון מכשיר

גמרא: גזר מנלן? <דתני לוי: (ויקרא כב:ב) "דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי" - *ג"בני ישראל" למעוטי מאי? ^ אילימא למעוטי נשים - קרבן נשים, בטומאה קרב?! ^ אלא למעוטי גוים - השתא ציץ לא מרצה, דאמר מר: ובגוים, בין בשוגג בין במזיד, לא הורצה - בטומאה קרב?! <אלא הכי קאמר: "וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו"¹

<<**דבי רבי ישמעאל** תנא: אתיא בקל וחומר מבעל מום - מה בעל מום, שאוכל, אם עבד חילל - **(טז,א)** זר, שאינו אוכל, אינו דין שאם עבד חילל! {מה לבעל מום, שכן עשה בו קרב כמקריב! <טמא יוכיח! {מה לטמא שכן מטמא! <בעל מום יוכיח, וחזר הדין - לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה - הצד השווה שבהן, שמוזהרין, ואם עבדו חיללו - אף אני אביא זר, שהוא מוזהר, ואם עבד חילל! # <מנלן דמוזהר? ^ אי מ"וינזרו" - חילול בגופיה כתיב ביה! <אלא (במדבר יח) מ"וזר לא יקרב אליכם" # {איכא למיפרך: מה להצד השווה שבהן, שכן לא הותרו בבמה! <לא תימא טמא יוכיח, אלא אימא אונן יוכיח! {מה לאונן, שכן אסור במעשר! <בעל מום יוכיח, וחזר הדין - לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה - הצד השווה שבהן, שמוזהרין, ואם עבדו חיללו - אף אני אביא זר, שהוא מוזהר, ואם עבד חילל! {הכא נמי לפרוך: מה להצד השווה שבהן, שכן לא הותרו בבמה! <מתקיף לה **רב סמא בריה דרבא:** ומאן לימא לן דאונן אסור בבמה?! דלמא שרי בבמה!

<<**מרששיא** אמר: אתיא קל וחומר מיושב - מה יושב, שאוכל, אם עבד חילל - זר, שאינו אוכל, אינו דין שאם עבד חילל! {מה ליושב, שכן פסול לעדות! <מיושב תלמיד חכם! {מה לשם "יושב", שכן פסול לעדות! <שם "יושב" לא פריך! <ואם תמצי לומר פריך, אתיא מיושב ומחדא מהנד! <ויושב, דכשר בבמה, מנלן? <אמר קרא: (דברים י) "לעמוד לפני ה' לשרתו" - לפני ה', ולא לפני במה!

מחברת זבחים - ב

אונן -- גמנלן? כדכתיב: "ומן המקדש לא יצא ולא יחלל" - הא אחר שלא יצא, חילל! <<רבי אלעזר אמר: מהכא: (ויקרא י) "הן ... הקריבו?"! - אני הקרבתי! - מכלל דאי אינהו אקריב, שפיר אישתרוף!

זורבי אלעזר, מאי טעמא לא אמר מ"ומן המקדש לא יצא"?! אמר לך: מי כתיב "הא אחר שלא יצא, חילל"?! זואידך, מאי טעמא לא אמר מ"הן ... הקריבו"?! קסבר: מפני טומאה נשרפה!

דבי רבי ישמעאל תנא: אתיא בקל וחומר מבעל מוס: ומה (טז, ב) בעל מוס, שאוכל, אם עבד חילל - אונן, שאין אוכל, אינו דין שאם עבד חילל!?! {מה לבעל מוס, שכן עשה בו קריבין כמקריבין! אזר יוכיח! כמה לזר, שכן אין לו תקנה! כבעל מוס יוכיח, וחזר הדין - לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה - הצד השווה שבהן שהן מוזהרין, ואם עבדו חיללו - אף אני אביא אונן, שמוזהר, ואם עבד חילל!

גהיכן מוזהר? ^ אילימא מ"ומן המקדש לא יצא" - חילול בגופיה כתיב ביה! ^ אלא (ויקרא י) מ"הן ... הקריבו", וקסבר מפני אנינות נשרפה - איכא למפרך: מה להצד השווה שבהן, שכן לא הותרה מכללו אטמא יוכיח! {מה לטמא, שכן מטמא! אהנך יוכיח, וחזר הדין - לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה - הצד השווה שבהן, שמוזהרין, ואם עבדו חיללו - אף אני אביא אונן, שמוזהר, ואם עבד חילל! זולפרוך: מה להצד השווה שבהן, שכן לא הותרו מכללן אצל כהן גדול בקרבן יחיד?! אשם טומאה, מיהא, אישתראי!

רב משרשיא אמר: אתיא בקל וחומר מיושב: ומה יושב, שאוכל, אם עבד חילל - אונן, שאינו אוכל, אינו דין שאם עבד חילל!?! {מה ליושב, שכן פסול לעדות?! כמיושב תלמיד חכם! {מה לשם יושב, שכן פסול לעדות?! אשם יושב לא פריך! כאשם תימצי לומר פריך, אתיא מיושב ומחדא מהנך!

אונן ... פסול -- אמר **רבא:** לא שנו אלא בקרבן יחיד, אבל בקרבן צבור, מרצה! - קל וחומר מטומאה: מה טומאה, שלא הותרה מכללה אצל כהן גדול בקרבן יחיד, הותרה אצל הדיוט בקרבן צבור - אנינות, שהותרה מכללה אצל כהן גדול בקרבן יחיד, אינו דין שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן ציבור!

{מתקיף לה **רבא בר אהילאי:** לא תותר אנינות אצל כהן גדול בקרבן יחיד, מקל וחומר: ומה טומאה, שהותרה אצל כהן הדיוט

מחברת זבחים - ב

בצבור, לא הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד - אנינות, שלא הותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור, אינו דין שלא תותר אצל כהן גדול בקרבן יחיד? אותותר טומאה אצל כהן גדול בקרבן יחיד מקל וחומר: ומה אנינות, שלא הותר אצל כהן הדיוט בקרבן צבור, הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד - טומאה, שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור, אינו דין שהותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד!

{ולא תותר טומאה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור, מקל וחומר: ומה אנינות, שהותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד, לא הותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור - טומאה, שלא הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד, אינו דין שלא תותר בכהן הדיוט בקרבן צבור! ולא תותר ולא תותר אנינות וטומאה וטומאה יחיד ויחיד ציבור - סימן

(יז,א) אלא איכא למיפרך הכי, ואיכא למיפרך הכי - כל חדא וחדא תיקו בדוכתיה!

טבול יום -- גמנלך? אדתניא: רבי סימאי אומר: רמז לטבול יום, שאם עבד חילל, מניין? תלמוד לומר: (ויקרא כא) "קדושים יהיו ... ולא יחללו" - אם אינו ענין לטמא, דנפיק (ויקרא כב) מ"וינזרו", תנהו ענין לטבול יום! {אימא: תנהו ענין לקורח קרחה, ולמשחית פאת זקן? אטבול יום, דאם עבד, במיתה! גמנא לך? אדגמר "חילול - חילול" מתרומה - דפסיל בתרומה, מחיל עבודה - דלא פסיל בתרומה, לא מחיל עבודה

גאמר רבה: למה לי דכתב רחמנא טמא, וטבול יום, ומחוסר כפורים? אצריכי! דאי כתב רחמנא טמא - שכן מטמא; בטבול יום - מחוסר כפורים לא אתי מיניה, שכן פוסל² בתרומה; במחוסר כפורים - טבול יום לא אתי³ מיניה, שכן מחוסר מעשה!

{מחדא לא אתי⁴ - תיתי חדא מתרתיה? אבהי לא לכתוב רחמנא? ^ לא לכתוב במחוסר כפורים, ותיתי מהנד - מה להנד, שכן פוסלים⁵ בתרומה! {אלא לא לכתוב רחמנא בטבול יום, ותיתי מהנד - דמאי פרכת? ^ מה להנד, שכן מחוסרים מעשה - סוף סוף, קלישא ליה טומאתו⁶! (יז,ב) אקסבר: מחוסר כפורים דזב,

2 לפננו: "פסול"

3 יש גורסים: "תרוייהו לא אתו"

4 יש גורסים: "חדא מחדא לא אתי"

5 לפננו: "פסולים"

6 לפננו: "לה טומאתן"

כזב דמי!

לימא: מחוסר⁷ כפורים דזב כזב דמי, תנאי היא! דתניא: שרפה אונן ומחוסר כפורים, כשרה. **יוסף הבבלי** אומר: אונן כשרה, מחוסר כפורים פסולה ~ מאי? לאו בהא קמיפלגי: מר סבר: מחוסר כפורים דזב כזב דמי, ומר סבר: לאו כזב דמי!?! אלא! דכולי עלמא כזב דמי, והכא בהא קמיפלגי: דכתיב: (במדבר יט) "והזה הטהור על הטמא" - "טהור"⁸ - מכלל שהוא טמא! - לימד על טבול יום, שכשר בפרה! - מר סבר טומאה דכל התורה כולה, ומר סבר טומאה דהך פרשה - הלכך אונן, וטבול יום דטמא שרץ, דקילי, אתו בקל וחומר מטבול יום דמת - אבל מחוסר כפורים דזב, דחמיר, שכן טומאה יוצאה עליו מגופו, לא!

מחוסר בגדים -- גמנלך? אמר **רבי אבהו**⁹ אמר **רבי יוחנן**, ומטו בה משמיה **דרבי אלעזר ברבי שמעון**: דאמר קרא: (שמות כט) "והגרת אותם אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעות והיתה להם כהונה לחקת עולם" - בזמן שבגדיהם עליהם, כהונתם עליהם - אין בגדיהם עליהם, אין כהונתם עליהם {והא, מהכא נפקא?! מהתם נפקא, דתניא¹⁰: מנין לשתויי יין, שאם עבד חילל? תלמוד לומר: (ויקרא י:ח) "יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדרתיכם ולהבדיל בין הקודש ובין החול" גמחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים מנין? (יח,א) תלמוד לומר: (ויקרא י) "חוקה" - (שמות כט) "חוקה" לגזירה שוה! אי מהתם, הוה אמינא: הני מילי עבודה דזר חייב עליה מיתה, אבל עבודה דאין זר חייב עליה מיתה, אימא לא - קמשמע לן!

גאשכחן מחוסר בגדים - שתויי יין מנלך? אאתיא "חוקה" - "חוקה" ממחוסר בגדים! והא תנא "ולהבדיל בין הקודש ובין החול" קא נסיב לה?! אמקמי דליקום גזירה שוה! {והא תנא, מחוסר בגדים הוא דקא יליף משתויי יין?! אהכי קאמר: מנין שלא נחלקו בין מחוסר בגדים לשתויי יין ושלא רחוץ ידים ורגלים? תלמוד לומר: "חוקה" - "חוקה" לגזירה שוה! גאלא "להבדיל" למה לי? אלכדרב, **דרב** לא מוקים אמורא עליה מיומא טבא לחבריה, משום שכרות

{אכתי, מהכא נפקא?! מהתם נפקא: (ויקרא א) "ונתנו בני אהרן

7 לפננו במקום "לימא מחוסר", "ומחוסר"

8 לפננו חסר

9 לפננו: "אבוה"

10 יש שלא גורסים

מחברת זבחים - ב

הכהן" - בכיהונו - לימד על כהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ועבד, עבודתו פסולה?! <אוי מהתם, הוה אמינא: הני מילי עבודה דמעכבא כפרה, אבל עבודה דלא מעכבא כפרה, לא!>
{ואכתי, מהכא נפקא?! מהתם נפקא: (ויקרא א) "וערכו בני אהרן הכהנים" - הכהנים בכיהונן - מכאן לכהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבד, עבודתו פסולה?! <אוי מהתם, הוה אמינא: הני מילי חיסור, אבל ייתור, לא - קמשמע לן!>

תנו רבנן: היו מרושלין, מסולקין, משוחקים, ועבד - עבודתו כשירה. לבש שני מכנסים, שני אבנטים, חסר אחת, יתר אחת, או שהיתה לו רטיה על מכת בשרו תחת בגדו, או שהיו (יחב) מטושטשין או מקורעין, ועבד - עבודתו פסולה

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: מרושלין כשרין - מסולקין פסולין {והתניא: מסולקין כשרין?! <אמר **רמי בר חמא**: לא קשיא! - כאן שסילקן על ידי אבנט, כאן דליתניהו מעיקרא כלל! **רב** אמר: אחד זה ואחד זה, פסולין!>

רב הונא איקלע לארגיזא. רמא ליה בר אושפיזכניה: {גמי אמר שמואל מרושלין כשרין ומסולקין פסולין?! והתניא: מסולקין כשרין?! <אמר ליה: בר מינה דההיא דשנייה רמי בר חמא!>
{גאלא לרב קשיא: וכי תימא: מאי מרושלין? מסולקין על ידי אבנט, ואבנט מיגז אגיז - אלא מסולקין קשיא! <אמר **רבי זירא**: רב חדא תני: מרושלין שסילקן על ידי אבנט כשרין!>

אמר **ר' ירמיה מדיפתי**: מרושלין שלא סילקן תנאי היא, דתניא: (דברים כב) "על ארבע כנפות כסותך" - ארבע ולא שלש ^ או אינו אלא ארבע ולא חמש? - כשהוא אומר "אשר תכסה בה", הרי בעלת חמש אמור! הא מה אני מקיים "ארבע"? ארבע ולא שלש! {ומה ראית לרבות בעלת חמש ולהוציא בעלת שלש?!>
<מרבה אני בעלת חמש, שיש בכלל חמש ארבע, ומוציא אני בעלת שלש, שאין בכלל שלש ארבע!>

ותניא אידך: "על ארבע כנפות כסותך" - ארבע ולא שלש, ארבע ולא חמש

^ מאי? לאו בהא קמיפלגי, דמר סבר יתר כמאן דאיתיה דמי, ומר סבר כמאן דליתיה דמי? <לא! דכולי עלמא כמאן דאיתיה דמי, ושאני הכא, דרבי רחמנא "אשר תכסה בה"!> {ואידך, האי "אשר תכסה בה", מאי עביד ליה?! <מיבעי ליה לכדתניא: (במדבר

מחברת זבחים - ב

טו) "וראיתם אותנו" - פרט לכסות לילה ^ או אינו אלא פרט לכסות סומא? - כשהוא אומר "אשר תכסה בה", הרי כסות סומא אמור - הא מה אני מקיים "וראיתם אותנו"? פרט לכסות לילה!

{ומה ראית לרבות כסות סומא ולהוציא כסות לילה?! אמרבה אני כסות סומא, שישנה בראיה אצל אחרים, ומוציא אני כסות לילה, שאינה בראיה אצל אחרים! %וואידך נפקא ליה מ"אשר" %וואידך, "אשר" לא דריש

תנו רבנן: "בד" - שיהיו של בוץ; "בד" - שיהיו חדשים; "בד" - שיהו שזורים; "בד" - שיהו חוטן כפול ששה; "בד" - שלא ילבש של חול עמהן

{אמר ליה **אביי לרב יוסף**: בשלמא שיהו של בוץ - הא קמשמע לן: בוץ, אין - מידי אחרינא, לא! אלא "בד" - שיהו חדשים - חדשים, אין - שחקין, לא?! והתניא: משוחקין כשרים?! אמר ליה: וליטעמך, "בד" - שיהו חוטן כפול ששה - "בד", חד חד לחודיה משמע! אלא הכי קאמר: בגדים שנאמר בהן "בד", צריכין שיהו של בוץ, חדשים, שזורין, שיהא חוטן כפול ששה - יש מהן למצוה, יש מהן לעכב

{ממאי דהאי "בד" כתנא הוא? אמר **רבי יוסף ברבי חנינא**: דבר העולה מן הקרקע בד בבד! {אימא עמרא?! אעמרא מיפצל! {כיתנא נמי מיפצל! אעל ידי לקותא מיפציל!

<<**רבינא** אמר: מהכא: (יחזקאל מד) "פארי פשתים יהיו על ראשם ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם לא יחגרו ביזע" {אמר ליה **רב אשי לרבינא**: והא, עד דאתא יחזקאל, מנלך? אולטעמך, הא דאמר **רב חסדא**: דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו - מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו: (יחזקאל מד) "כל בן נכר, ערל לב וערל בשר, לא יבא אל מקדשי" - עד שבא יחזקאל, מנלך? - אלא גמרא גמירי לה, ואתא יחזקאל ואסמכיה אקרא! - הכא נמי, גמרא גמירי לה, ואתא יחזקאל ואסמכיה אקרא!

גמאי "לא יחגרו ביזע"? אמר **אביי**: לא יחגרו במקום שמזיעין! כדתניא: כשהם חוגרין, אין חוגרין לא למטה ממתניהן, ולא למעלה מאציליהן, אלא (**יט,א**) כנגד אצילי ידיהן

אמר **רב אשי**: אמר לי **הונא בר נתן**: זימנא חדא הוה קאימנא קמיה דאיזגדר מלכא, והוה מדלי לי המיינאי ותיתייה ניהליה, ואמר לי: (שמות יט) "ממלכת כהנים וגוי קדוש" כתיב בכו! כי אתאי קמיה ד**אמימר**, אמר לי: אקיים בדך: (ישעיהו מט) "והיו מלכים אומניך!"

תנן התם: כהן שלקה באצבעו, כורך עליה גמי במקדש, אבל לא במדינה, ואם להוציא ממנה דם, כאן וכאן אסור

אמר ר' יהודה בריה דרבי חייא: לא שנו אלא גמי, אבל צילצול קטן, הוי יתור בגדים. ורבי יוחנן אמר: לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים, אבל שלא במקום בגדים, לא הוי יתור וְוּתִיפּוּק ליה משום חציצה?! <בשמאל! >>אי נמי, שלא במקום עבודה!

ופליגא דרבא, דאמר רבא אמר רב חסדא: במקום בגדים, אפילו נימא אחת חוצצת; שלא במקום בגדים, שלש על שלש חוצצות, פחות מכאן אינן חוצצות. אדרבי יוחנן ודאי פליגא - אדר' יהודה בריה דרבי חייא, מי לימא דפליגא? שאני צילצול קטן, דחשיב!

לישנא אחרינא אמרי לה: אמר ר' יהודה בריה דרבי חייא: לא שנו אלא גמי, אבל צילצול קטן חוּצָץ. ורבי יוחנן אמר: לא אמרו חציצה בפחות משלש על שלש אלא במקום בגדים, אבל שלא במקום בגדים, שלש על שלש חוצצות - פחות מיכן, אינה חוצצת. והיינו דרבא אמר רב חסדא ^ לימא: פליגא אדר' יהודה בריה דרבי חייא אשאני צילצול קטן, דחשיב! וְוּלֵר' יוחנן, מאי איריא גמי? לשמועינן צילצול קטן?! אמילתא אגב אורחיה קמשמע לן, דגמי מסי!

גְּבַעֵי רַבָּא: נכנסה לו רוח בבגדו, מהו? "על בשרו" בעינן, והא ליכא? או דלמא דרך לבישה בכך? גְּכִינָה, מהו שתחוץ? - מתה לא תבעי לך, דודאי חייצא! חיה מאי? מי אמרינן: כיון דאתא ואזלא, רביתא היא ולא חייצא? או דלמא כיון דקפיד עלה, חייצא? גְּעַפְרָה, מהו שיחוץ? - עפר ודאי חייץ! אלא אבק עפר, מהו? גְּבֵית הַשְּׁחִי, מהו שיחוץ? "על בשרו" בעינן, והא ליכא? או דלמא דרך לבישה בכך? גְּהַכְּנִיס יְדו לְתוֹךְ חִיקוֹ, מהו? גּוּפוּ מִי חִיץ או לא? גְּנִימָא מהו שתחוץ? - נימא ודאי חייצא! אלא נימא מדולדלת, מהו?

גְּבַעֵי מַר בַּר רַב אֲשֵׁי: יצא שערו בבגדו, מהו? שערו כגופו דמי, או לאו כגופו דמי?

גְּבַעֵי רַבִּי זִירָא: תפילין מהו שיחוצו? אליבא דמאן דאמר לילה לאו זמן תפילין הוא, לא תבעי לך! - כיון דלילה חייצי, יום נמי חייצי! - כי תיבעי לך למאן דאמר לילה זמן תפילין. מאי? מצוה דגופיה חייץ, או לא חייץ? <איגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבי

אמי. אמר להו: תלמוד ערוך הוא בידינו: תפילין חוצצות!
{מיתבי: כהנים בעבודתן, ולויים בדוכנן, וישראל במעמדן, פטורין
מן התפלה ומן התפילין ~מאי? לאו אם הניחן אינן חוצצות?
אלא! אם הניחן חוצצות! {אי הכי, "פטורים" - "אסורים" מיבעי
ליה!?! כיון דאיכא לויים וישראל, דלא מתנו ליה "אסור", משום
הכי תנא "פטורין" {והתניא: אם הניחן אינן חוצצות!?! לא קשיא!
- הא דיד, הא דראש! {מאי שנא דיד, דכתיב: (ויקרא ו) "ילבש
על בשרו", שלא יהא דבר חוצץ בינו לבשרו - דראש נמי, כתיב:
(שמות כט) "ושמת המצנפת על ראשו"?! אתנא: שערו היה נראה
בין ציץ למצנפת, (יט,ב) ששם מניחין תפילין

מחוסר כיפורים -- גמנלן? אמר **רב הונא**: אמר קרא: (ויקרא יב)
"וכפר עליה הכהן וטהרה" - "טהרה" - מכלל שהיא טמאה!
ושלא רחוף ידים ורגלים -- אתיא "חוקה" - "חוקה" ממחוסר
בגדים

תנו רבנן: כהן גדול שלא טבל ושלא קידש בין בגד לבגד, ובין
עבודה לעבודה, ועבד - עבודתו כשרה. ואחד כהן גדול ואחד כהן
הדיוט, שלא קידש ידיו ורגליו שחרית, ועבד - עבודתו פסולה
אמר ליה **רבי**¹¹ **אסי לרבי יוחנן**: גמכדי חמש טבילות ועשרה
קדושין דאורייתא, ו"חוקה" כתיב בהו, ליעכבו?! אמר ליה: אמר
קרא: (ויקרא טז) "ולבשם" - לבישה מעכבת, ואין דבר אחר
מעכב! צהבו פניו. אמר ליה: וי"ו אאופתא כתבי לך! - אי הכי,
דצפרא נמי!?

|אמר **חזקיה**: אמר קרא: (שמות ל) "והיתה להם חק עולם לו
ולזרעו לדורותם" - דבר המעכב בזרעו, מעכב בו - דבר שאינו
מעכב בזרעו, אין מעכב בו!

<<**רבי יונתן** אמר: מהכא: (שמות מ) "ורחצו ממנו משה ואהרן
ובניו" - דבר המעכב בבניו, מעכב בו - דבר שאינו מעכב בבניו,
אין מעכב בו!

{רבי יונתן, מאי טעמא לא אמר מדחזקיה? אמר לך: ההוא
לדורות הוא דכתיב! {ואידך, מאי טעמא לא אמר מהאי? מיבעי
ליה לכדרבי יוסי ברבי חנינא, דאמר **רבי יוסי ברבי חנינא**: כל
כיוור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו, אין מקדשין בו,

11 לפננו: "רב"

שנאמר: "ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו"

תנו רבנן: כיצד מצות קידוש? מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית, וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית, ומקדש. **רבי יוסי ברבי יהודה** אומר: מניח שתי ידיו, זו על גב זו, ועל גבי שתי רגליו, זו על גבי זו, ומקדש. אמרו לו: ;הפלגתה! אי אפשר לעשות כן! ~שפיר קאמרי ליה! <אמר **רב יוסף**: וחבירו מסייעו!

גמאי בינייהו? <אמר **אביי**: עמידה מן הצד איכא בינייהו! {אמר ליה **רב סמא בריה דרב אשי לרבינא**: וליתיב מיתב ולקדש! <אמר קרא: (שמות ל) "לשרת", ושירות מעומד הוא!

תנו רבנן: קידש ידיו ורגליו ביום, אין צריך לקדש בלילה; בלילה, צריך לקדש ביום, דברי **רבי**. שהיה **רבי** אומר: לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים. **רבי אלעזר ברבי שמעון** אומר: אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים

תניא אידך: היה עומד ומקריב על גבי מזבח כל הלילה, לאורה טעון קידוש ידים ורגלים, דברי **רבי**. **רבי אלעזר ברבי שמעון** אומר: כיון שקידש ידיו ורגליו מתחילת עבודה, אפילו מיכן ועד עשרה ימים אינו צריך לקדש

וצריכא, דאי אשמעינן קמייתא - בההיא קאמר רבי, דפסק ליה מעבודה לעבודה - אבל בהא, דלא פסק ליה, אימא: מודי ליה רבי לרבי אלעזר ברבי שמעון; ואי אשמעינן בהא - בהא קאמר רבי אלעזר ברבי שמעון, אבל בהא, אימא: מודי ליה לרבי - צריכא!

גמאי טעמא דרבי? <דכתיב: (שמות ל) "בגשתם" גמאי טעמא דרבי אלעזר ברבי שמעון? <דכתיב: "בבואם" גואידך נמי, הא כתיב "בבואם"? <אי כתיב "בגשתם" ולא כתיב "בבואם", הוה אמינא: על כל גישה וגישה - כתב רחמנא "בבואם" גואידך נמי, הא כתיב "בגשתם"? <אי כתיב "בבואם", ולא כתיב "בגשתם", הוה אמינא: אפילו אביאה ריקנית! גאביאה ריקנית! <הא כתיב: "לשרת"! | <אלא "בגשתם" מיבעי ליה לכדרב אחא בר יעקב, דאמר **רב אחא בר יעקב**: הכל מודים בקידוש שני, כשהוא לבוש מקדש, דאמר קרא: "או בגשתם" - מי שאינו מחוסר אלא גישה בלבד - יצא זה, שמחוסר לבישה וגישה!

ג"להקטיר אשה" למה לי? (<א, כ) <מהו דתימא? הני מילי, עבודה

מחברת זבחים - ב

דמעכבא כפרה - אבל עבודה דלא מעכבא כפרה, לא - קמשמע לן!

כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: בעי אילפא: גלדברי האומר אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים, מי כיוור מהו שיפסלו בלינה¹²? מי אמרינן: "הני למאי? לקידוש ידים ורגלים! - קידוש ידים ורגלים גופייהו, לא פסיל¹³ בהו לינה!" או דלמא, כיוון דקדיש¹⁴ להו בכלי שרת, מיפסלי?

כי אתא רבין אמר רבי ירמיה אמר רבי אמי אמר ר' יוחנן: הדר פשיט אילפא: כמחלוקת בזו, כך מחלוקת בזו! אמר לפניו ר' יצחק בר ביסנא: גרבי! אתה אומר כן?! - הא¹⁵ אמר ר' אמי¹⁶ אמר ר' יוחנן משמיה דאילפא: כיוור שלא שקעו מבערב, מקדש ממנו לעבודת לילה, ולמחר אינו מקדש ~ והוינן בה: גלמחר אינו מקדש, דלא צריך לקדוש? או דלמא איפסלו בלינה? - ולא פשיט לן - ומר קא פשיט ליה מיפשיט!

{תא שמע: בן קטין עשה שנים עשר דד לכיוור. אף הוא עשה מוכני לכיוור, שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה ~ מאי? לאו רבי אלעזר ברבי שמעון היא?! לא! רבי היא! {והא מדרישא רבי אלעזר ברבי שמעון, סיפא נמי רבי אלעזר ברבי שמעון?! דקתני רישא: בא לו אצל פרו, ופרו¹⁷ היה עומד בין האולם ולמזבח, ראשו לדרום ופניו למערב, והכהן עומד במזרח ופניו למערב - מאן שמעת ליה דאמר בין האולם ולמזבח צפון? רבי אלעזר ברבי שמעון! דתניא: איזהו צפון? מקיר מזבח צפוני ועד כותל עזרה צפוני, וכנגד כל המזבח כולו, צפון, דברי רבי יוסי ברבי יהודה. רבי אלעזר ברבי שמעון מוסיף אף בין האולם ולמזבח. רבי מוסיף אף מקום דריסת רגלי הכהנים, ומקום דריסת רגלי ישראל - אבל מן החליפות ולפנים, הכל מודים שפסול!

אותסברא: גרבי אלעזר ברבי שמעון היא, ולא רבי?! - השתא, רבי אדרבי יוסי ברבי יהודה מוסיף - אדרבי אלעזר בר' שמעון לא מוסיף?! {אנן, הכי קאמרינן: אי סלקא דעתך רבי היא, לוקמה במקום דריסת רגלי כהנים ובמקום דריסת רגלי ישראל¹⁸! אלא מאי? רבי אלעזר ברבי שמעון היא?! לוקמה מקיר מזבח צפוני עד

12 לפננו חסר

13 לפננו: "פסול"

14 לפננו: "קדוש"

15 לפננו: "אלא הכי"

16 כך גרסת ב"ח, ולפננו: "ר' אסי"

17 לפננו: "ופר"

18 יש גורסים: "לוקמה בכל העזרה כולה"

מחברת זבחים - ב

כותל עזרה צפוני! ~אלא מאי אית לך למימר? משום חולשא דכהן גדול! - הכא נמי, משום חולשא דכהן גדול!

אמר **רבי יוחנן**: קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן, למחר אינו צריך לקדש, שכבר קידש מתחילת עבודה ג' למאן? אי לרבי - האמר: פסלה לינה! אי לרבי אלעזר ברבי שמעון - האמר: אין צריך לקדש, אפילו מיכן ועד עשרה ימים! <אמר **אביי**: לעולם לרבי, ולינה דרבנן היא, ומודי דמקרות הגבר ועד צפרא לא פסלה לינה >>**רבא** אמר: לעולם רבי אלעזר ברבי שמעון היא, וראה ר' יוחנן דבריו בתחילת עבודה, ולא בסוף עבודה!

{מיתיבי: ראוהו אחיו הכהנים שירד, והן רצו ובאו. מיהרו וקידשו ידיהם ורגליהם מן הכיור (**כ,ב**) ~בשלמא לאביי, דמוקים לה כרבי, ומודי רבי דמקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה - הא מני? רבי היא! אלא לרבא, דמוקים לה כרבי אלעזר ברבי שמעון, אבל לרבי, מקרות הגבר עד צפרא פסלה לינה - הא מני?! אי רבי - פסלה לינה! אי רבי אלעזר ברבי שמעון - הא אמר אפילו מיכן ועד עשרה ימים אינו צריך לקדש?! <לעולם כרבי אלעזר ברבי שמעון, והכא במאי עסקינן? בכהני חדתי!

גאיבעיא להו: יציאה, מהו שתועיל בקידוש ידים ורגלים? אם תימצי לומר לינה לא פסלה, דלא פריש - אבל יציאה, דפריש, אסוחי מסח דעתיה? או דלמא כיון דבידו לחזור, לא מסח?

{תא שמע: קידש ידיו ורגליו ונטמאו, מטבילן ואין צריך לקדש; יצאו, הרי הן בקדושתן איצאו ידיו לא קמיבעיא לן - כי קמיבעיא לן, יצא כל גופו! מאי?

{תא שמע: שלא רחוך ידים ורגלים כיצד¹⁹? מקדש בכלי שרת בפנים. קידש בכלי שרת בחוץ, או בכלי חול בפנים, או שטבל במי מערה, ועבד - עבודתו פסולה - טעמא דקידש בכלי שרת בחוץ - הא קידש בפנים ויצא, עבודתו כשירה! <דלמא קידש בכלי שרת בחוץ, היכי דמי? - כגון דאפיק ידיו לבר וקידש - הא קידש בפנים, ויצא, דאפיק ידיה לבר, כשירה²⁰ - אבל יצא כל גופו תיבעי לך!

{אמר ליה **רב זביד לרב פפא**: תא שמע: יצא חוץ למחיצת²¹ חומת

19 לפננו חסר

20 יש גורסים: "עבודתו כשרה"

21 יש שלא גורסים "למחיצת" אלא רק "לחומת"

מחברת זבחים - ב

העזרה - אם לשהות, טעון טבילה; אם לפי שעה, טעון קידוש ידים ורגלים <אמר ליה: הכא במאי עסקינן? כגון שיצא להסך רגליו ולהטיל מים! >הא בהדיא קתני לה: כל המיסך רגליו, טעון טבילה. וכל המטיל מים, טעון קידוש ידים ורגלים! <תני והדר מפרש!

{תא שמע: פרה - **רבי חייא בר יוסף** אמר: מקדש בכלי שרת בפנים ויוצא, ו**רבי יוחנן** אמר: אפילו בחוץ, ואפילו בכלי חול, ואפילו במקידה של חרס <אמר **רב פפא**: שאני פרה, הואיל וכל מעשיה בחוץ, לא פסלה בה יציאה! >{אי הכי, למה לי דמקדש? <²²כעין עבודה פנים!

>איבעיא להו: טומאה, מהו שתועיל לקידוש ידים ורגלים? אם תימצי לומר יציאה לא פסלה, דגברא חזי, אבל הכא, דגברא לא חזי, אסוחי מסח דעתיה? או דלמא, כיון דהדר חזי, דק ליה, ולא מסח דעתיה?

{תא שמע: קידש ידיו ורגליו ונטמאו, מטבילן ואין צריך לקדש! <נטמאו ידיו לא מיבעיא לן - כי מיבעיא לן, נטמא כל גופו! >כל גופו תיפוק לי, כיון דבעי למעבד הערב שמש, אסוחי מסח דעתיה! <כגון דאיטמי סמוך לשקיעת החמה!

{תא שמע: פרה - **רבי חייא ברבי יוסף** אמר: מקדש בכלי שרת בפנים ויוצא, ו**רבי יוחנן** אמר: אפילו בחוץ, ואפילו בכלי חול, ואפילו במקידה של חרס! (**כא,א**) ~והא פרה, דטמויי מטמינן ליה, דתנן: מטמאין היו הכהן השורף את הפרה, ומטבילין אותן, להוציא מלבן של צדוקין, שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית - שמע מינה: לא פסלה בה²³ טומאה! <שאני פרה, הואיל דטבול יום לא פסיל בה! >{אי הכי, למה לי דמקדש? <כעין עבודה בעינן!

>איבעיא להו: מהו לקדש ידיו²⁴ בכיור? (שמות ל) "ממנו" אמר רחמנא, ולא בתוכו? או דלמא אפילו בתוכו?

{אמר **רב נחמן בר יצחק**: תא שמע: או שטבל במי מערה ועבד, עבודתו פסולה - הא מי כיור דומיא דמי מערה ועבד, עבודתו כשרה! <לא! מי מערה איצטריכא ליה, שלא תאמר: כל גופו טובל

22 יש מוסיפים: "בעינן"

23 לפננו נוסף: "מחשבת"

24 יש מוסיפים "ורגליו"

בהן - ידיו ורגליו, לא כל שכן!

אמר **רבי חייא בר יוסף**: מי כיוור נפסלין למתירין כמתירין, לאברים כאברים. **רב חסדא** אמר: אף למתירין, אין נפסלין אלא בעמוד השחר כאברין. **ורבי יוחנן** אמר: כיוור, כיון ששקעו, שוב אין מעלהו {למימרא דלעבודת לילה נמי לא חזי!} והאמר **רבי אסי** אמר **רבי יוחנן** משמיה **דאילפא**: כיוור שלא שקעו מבערב, מקדש ממנו לעבודת לילה, ולמחר אינו מקדש! כמאי "אינו מעלהו" נמי דקאמר - לעבודת יום, אבל לעבודת לילה חזי! {אי הכי, היינו דרבי חייא בר יוסף!} <**כא,ב**> איכא בינייהו גזירת שיקוע!

{והאמר **רבי יוחנן**: קידש ידיו לתרומת הדשן, למחר אין צריך לקדש, שכבר קידש מתחילת עבודה!} - בשלמא לרבא, דמוקים לההיא כרבי אלעזר ברבי שמעון - הא כרבי! אלא לאביי, דמוקים לה כרבי, קשיא דרבי אדרבי - מאי שנא התם, דמשקע ליה, ומאי שנא הכא, דלא משקע ליה! {דמסלק ליה והדר משקע ליה!} {אי הכי, "למחר אינו מקדש"²⁵ - למימרא דלמתירין נמי²⁶ מיחזא חזי - היינו דרב חסדא! איכא בינייהו מצות שיקוע!

{מיתבי: לא היו רואין אותו, ולא שומעין את קולו, עד ששומעים קול של עץ שעשה בן קטין מוכני לכיור, והן אומרים: "הגיע עת קידוש ידים ורגלים מן הכיור!" - מאי? לאו דמסלק ליה? אלמא משקע ליה! לא! דמשקע ליה! {אי דמשקע ליה, מי משתמע קליה!?} כמשקע ליה בגילגלא! <לישנא אחרינא: דמשקע ליה בחומרתייה - כי היכי דלישתמע קליה, ולשמעי וליתי!} {והא הוה גביני כרוז!} כבי תרי היכרי הוו עבדי! - דשמע מהאי אתי, ושמע מהאי אתי!

גופא: אמר **רבי יוסי ברבי חנינא**: כל כיוור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו, אין מקדשין בו, שנאמר: (שמות מ) "ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם"

{מיתבי: כל הכלים מקדשין, בין שיש בהן רביעית (**כב,א**) בין שאין בהן רביעית, ובלבד שיהו כלי שרת אמר **רב אדא בר אבהו**²⁷: בקודח מתוכו²⁸! {והא "ממנו" כתיב!} אמר רחמנא

25 יש מוסיפים: "אמאי אין צריך לקדש", ויש גורסים: "למחר אין צריך לקדש"

26 לפננו חסר

27 לפננו: "אחא"

28 לפננו: "בתוכו"

"ירחצו", לרבות כלי שרת! {אי הכי, כלי חול נמי?! <אמר **אביי**: כלי חול לא מצית אמרת, מקל וחומר מכנו: ומה כנו, שנמשח עמו, אינו מקדש - כלי חול, שאינו נמשח עמו, אינו דין שאינו מקדש!

גוכנו מנלן? <דתניא: **ר' יהודה** אומר: יכול יהא כנו מקדש, כדרך שהכיוור מקדש? תלמוד לומר: (שמות מ) "ועשית כיוור נחשת וכנו נחשת" - לנחשת הקשתיו, ולא לדבר אחר!

אמר ליה **מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא**: גמה לכנו, שאין עשוי לתוכו - תאמר בכלי חול, שעשוי לתוכו! | <אלא "ממנו" למעוטי כלי חול! {אי הכי, כלי שרת נמי? <הא רבי רחמנא "ירחצו"! {ומה ראית? <זה טעון משיחה כמוהו, וזה אין טעון משיחה כמוהו!

אמר **ריש לקיש**: כל המשלים למי מקוה, משלים למי כיוור - לרביעית אינו משלים

גלמעוטי מאי? ^ אילימא למעוטי טיט הנרוק²⁹, היכי דמי? ^ אי דפרה שוחה ושוחה ממנו - אפילו לרביעית נמי! ^ ואי אין פרה שוחה ושוחה ממנו - אפילו למקוה נמי אין משלים! <אלא למעוטי יבחושין אדומין! {³⁰אפילו בעינייהו נמי! דהא תניא: **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: כל שתחילת ברייתו מן המים, מטבילין בו. ואמר **רב יצחק בר אבדימי**: מטבילין בעינו של דג | <אמר **רב פפא**: למעוטי נתן סאה ונטל סאה! דתנן: מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות - נתן סאה ונטל סאה, הרי זה כשר. ואמר **רב יהודה בר שילא** אמר **רבי**³¹ **אסי** אמר **ר' יוחנן**: עד רובו

אמר **רב פפא**: אם קדח בו רביעית, מטבילין בו מחטין וצינוריות, הואיל ומהכשירא דמקוה אתיא

אמר **ר' ירמיה** אמר **ריש לקיש**: מי מקוה כשירים למי כיוור {למימרא דלא בעינן מים חיים³²?! והתניא: (ויקרא א) "במים" - ולא ביין; "במים" - ולא במזוג; "במים" - לרבות שאר מים. וקל וחומר למי כיוור! ~מאי קל וחומר למי כיוור? לאו דבעינן מים חיים?! <לא!³³ דקדיש, וקדישי מעליותא היא! {והא תנא **דבי**³⁴ **שמואל**: מים שאין להם שם לוי - (**כב,ב**) יצאו מי כיוור, שיש להם

29 לפננו: "הנדוק"

30 יש מוסיפים: "אי הכי"

31 לפננו: "רב"

32 לפננו: "דלא מים חיים נינהו", וכן להלן

33 לפננו נוסף: "לקדוש"

34 לפננו: "רבי"

מחברת זבחים - ב

שם לווי?! ~אלא לאו דראויין למי כיוור! - אלמא מיס חיים
נינהו³⁵?! כתנאי היא! דאמר ר' יוחנן: מי כיוור - ר' ישמעאל אומר:
מי מעין הן, וחכמים אומרים: שאר מימות הן

ערל -- גמנלך? אומר רב חסדא: דבר זה מתורת משה רבינו³⁶ לא
למדנו - מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו: (יחזקאל מד) "כל בן נכר,
ערל לב וערל בשר, לא יבא אל מקדשי" גומנלך דמחלי עבודה?
כדכתיב: "בהביאכם בני נכר, ערלי לב וערלי בשר, להיות
במקדשי, לחלל את ביתי"

תנו רבנן: "בן נכר" - יכול בן נכר ממש? תלמוד לומר: "ערל לב";
אם כן, מה תלמוד לומר "בן נכר"? שנתנכרו מעשיו לאביו
שבשמים! - ואין לי אלא ערל לב - ערל בשר מנין? תלמוד לומר:
"וערל בשר" - וצריכי, דאי כתב רחמנא "ערל בשר" - משום
דמאיס, אבל ערל לב, דלא מאיס, אימא לא! ואי אשמעינן ערל
לב - משום דאין לבו לשמים - אבל ערל בשר, דלבו לשמים,
אימא לא! - צריכי!

טמא פסול³⁷ -- אמרו זקני דרום: לא שנו אלא טמא שרץ, אבל
טמא מת, מתוך שמרצה בציבור, מרצה נמי ביחיד
{אי הכי, טמא שרץ נמי, ליתי בקל וחומר מטמא מת - מה טמא
מת, שטעון הזאה שלישי ושביעי, מרצה - טמא שרץ, שאינו טעון
הזאה שלישי ושביעי - אינו דין שמרצה?! אקסברי זקני דרום:
מכפרין כמתכפרין - מה מתכפרין, טמא מת אין, טמא שרץ לא -
אף מכפרין, טמא מת אין, טמא שרץ לא
גמאי קסברי? ^ אי קסברי אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ -
אמאי לא עבדי ציבור בטומאה?! הא כל שביחיד נדחה, ציבור
עבדי בטומאה?! אלא קסברי: שוחטין וזורקין על טמא שרץ!
אמר עולא: תקע להו ריש לקיש³⁸ לדרומאי: וכי איזה כח מרובה -
כח מכפרין או כח מתכפרין? הוי אומר: כח מתכפרין! - ומה
במקום שנטמאו בעלים בשרץ, משלחין קרבנותיהן, כהן שנטמא
בשרץ אינו מרצה - מקום שנטמאו בעלים במת, שאין משלחין
קרבנותיהן, כהן שנטמא במת, אינו דין שאינו מרצה?! אקסברי
זקני דרום: טמא מת נמי משלח קרבנותיו!

35 אלמא דבעינן מיס חיים

36 יש שלא גורסים "רבינו", וכן נראה עיקר

37 אין תיבת "פסול" במשנה

38 יש גורסים: "ריש גלותא"

{והכתיב: (במדבר ט) "איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם או לדרתיכם ועשה פסח לה' בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו על מצות ומרורים יאכלוהו"?!
אלמצהו! {והא כתיב: (שמות יב) "איש (כג,א) לפי אכלו"?!
אלמצהו! {ולעכובי לא?! והתניא: "במכסת נפשות" - מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויין! שחטו שלא למנויין, יכול יהא כעובר על המצהו? תלמוד לומר: "תכוסו" - הכתוב שנה עליו לעכב! - ואיתקש אוכלין למנויין! אזקני דרום לא מקשי!

{וכי לא מקשי נמי, מהא נמי אית להו פירכא: ומה במקום שנטמאו בעלים בשרץ, שמשלחין קרבנותיהם לכתחילה, כהן שנטמא בשרץ, אינו מרצה - מקום שנטמאו בעלים במת, שאין משלחין קרבנותיהן לכתחילה, כהן שנטמא במת, אינו דין שאינו מרצה?!

{מיתבי³⁹: מפני שאמרו: נזיר ועושה פסח, הציץ מרצה על טומאת דם, ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף ~ במאי? אילימא בטומאת שרץ - האמרת שוחטין וזורקין על טומאת שרץ! אלא טומאת מת! - וקתני: אין הציץ מרצה - אלמא נטמאו בעלים במת, אין משלחין קרבנותיהם?! אלא! אי דאיטמו בעלים במת, הכי נמי - הכא במאי עסקינן? כגון שנטמא כהן בשרץ! {אי הכי, אימא סיפא: ניטמא טומאת התהום, הציץ מרצה ~ הא תני רבי חייא: לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד! - למת למעוטי מאי? לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ?! אלא! למעוטי טומאת התהום דזיבה!

{ואלא הא דבעי רמי בר חמא: {כהן המרצה בקרבנותיהם, הותרה לו טומאת התהום, או לא הותרה לו טומאת התהום? - תפשוט דטומאת התהום הותרה לו, דהא הכא בכהן קיימינא! <דרמי בר חמא, ודאי פליגי!

{⁴⁰תא שמע: (שמות כח) "ונשא אהרן את עון הקדשים" - וכי איזהו עון נושא? (כג,ב) אם עון פיגול, הרי כבר נאמר: (ויקרא ז) "לא יחשב"; אם עון נותר, הרי כבר נאמר: (ויקרא ז) "לא ירצה" - הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בצבור! ~ מאי טומאה? אילימא מטומאת שרץ, היכא אשתרי?! אלא טומאת מת! - ולא כגון שנטמאו בעלים במת?! - אלמא נטמאו בעלים במת, משלחין קרבנותיהן?! ~ ובמאי? אי בנזיר, (במדבר ו) "וכי ימות מת עליו" אמר רחמנא! אלא לעושה פסח! - ולא כגון

39 לזקני דרום
40 קושיה נגד רב"ח וראיה לז"ד

מחברת זבחים - ב

שנטמאו בעלים במת!⁴¹ <לעולם בשרץ, ושם טומאה בעולם!
ואיכא דדייק ומייתי הכי⁴²: {עון הקדשים אין - עון מקדישין לא!
~מאי טומאה? אילימא טומאת שרץ - מי אישתריא בציבור?
אלא לאו טומאת מת! - ועון קדשים אין - עון מקדישים לא!
<לעולם טומאת שרץ, ושם טומאה בעולם!

יושב -- גמנלן? <אמר **רבא** אמר **רב נחמן**: אמר קרא: (דברים יח)
"לעמוד לשרת" - לעמידה בחרתיו, ולא לישיבה

תנו רבנן: "לעמוד לשרת" - מצוה! כשהוא אומר: (דברים יח)
"העומדים", שנה עליו הכתוב לעכב! {אמר ליה **רבא** ל**רב נחמן**:
מכדי יושב כזר דמי, ומחיל עבודה, אימא: מה זר במיתה - אף
יושב במיתה! - אלמה תניא: אבל ערל אונן יושב, אינן במיתה
אלא באזהרה?! <משום דהוי מחוסר בגדים ושלא רחוך ידים
ורגלים שני כתובין הבאין כאחד, (**כד,א**) וכל שני כתובים הבאין
כאחד, אין מלמדין! <אולמאן דאמר מלמדין⁴³, שתויי יין הוה ליה
שלישי, ושלשה כתובים הבאים כאחד⁴⁴ לדברי הכל אין מלמדין!

עומד על גבי כלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חבירו - פסל⁴⁵ --
גמנלן? <דתנא **דבי רבי ישמעאל**: הואיל ורצפה מקדשת וכלי שרת
מקדשים - מה כלי שרת, לא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת -
אף רצפה, לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה! וצריכא, דאי
אשמעינן כלי - משום דלאו מינא דבשר נינהו - אבל בהמה,
דמינא דבשר הוא, אימא לא; ואי אשמעינן בהמה - דלא מינא
דאדם הוא - אבל חבירו, דאדם הוא, אימא לא - צריכא!

תניא: **רבי אליעזר** אומר: רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על
הרצפה; רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה - רואין כל
שאילו ינטל הכלי ותנטל האבן, יכול לעמוד⁴⁶ על רגלו אחת
ויעבוד, עבודתו כשירה - ואם לאו, עבודתו פסולה

גבעי **רבי אמאי**: נדלדלה האבן, ועמד עליה, מהו? ~היכא דאין
דעתו לחברה, לא תיבעי לך, דודאי חייצא! כי תיבעי לך, דדעתו
לחברה - מאי? כיון דדעתו לחברה, כמה דמחברה דמיא? או

41 יש שלא גורסים

42 נגד ז"ד, וסיועא לרב"ח

43 בכתבי יד: "מאי איכא למימר?! הוה שתויי יין שלשה, ושלשה אין מלמדין"

44 לפננו חסר

45 לפננו: "פסול"

46 יש גורסים: "ויעמוד"

דילמא השתא, מיהא, הא תלישא?

רבה זוטי בעי לה הכי: בעי **רבי אמאי**: גנעקרה האבן ועמד במקומה, מהו? - גמאי קא מיבעיא ליה? ככי קדיש דוד, רצפה עליונה קדיש? או דילמא עד לארעית דתהומא קדיש? גותיבעי ליה כל העזרה כולה?! | לעולם פשיטא ליה דעד ארעית דתהומא קדיש, והכי קמיבעיא ליה: דרך שירות בכך, או אין דרך שירות בכך? - תיקו!

קיבל בשמאל, פסול. **ור' שמעון** מכשיר -- תנו רבנן: "באצבע"⁴⁷ "ולקח"⁴⁸ - מלמד שלא תהא קבלה אלא בימין; "באצבע" "ונתן" - מלמד שלא תהא נתינה אלא בימין. אמר **ר' שמעון**: וכי נאמרה "יד" בקבלה?! אלא "באצבעו" "ונתן" - שלא תהא נתינה אלא בימין. הואיל ולא נאמרה "יד" בקבלה, קיבל בשמאל כשר

{**ור' שמעון**, ממה נפשך?! אי אית ליה גזירה שוה, כי לא נאמרה "יד" בקבלה, מאי הוי?! ואי לית ליה גזירה שוה, כי נאמרה "יד" בקבלה, מאי הוי?! אמר **רב יהודה**: לעולם לית ליה גזירה שוה, והכי קאמר: וכי נאמר יד **ימין** בקבלה?! - הואיל ולא נאמר יד ימין בקבלה, קבל בשמאל כשר! {אמר ליה **רבא**⁴⁹: אי הכי, אפילו נתינה נמי! {ועוד, וכי לית ליה לר' שמעון גזירה שוה?! והתניא: **ר' שמעון** אומר: כל מקום שנאמר "יד", אינה אלא ימין! "אצבע", אינה אלא ימין! | אלא אמר **רבא**: לעולם אית ליה גזירה שוה, והכי קאמר: וכי נאמרה "יד" בקבלה?! - הואיל ולא נאמרה "יד" בקבלה אלא "אצבע", ואי אפשר לקבלה באצבע, קיבל בשמאל כשר! {אמר ליה **רב סמא בריה דרב אשי**⁵⁰ **לרבינא**: איפשר דעביד ליה אזן לשפת מזרק, ומקבל ביה⁵¹! | אלא אמר **אביי**⁵²: (**כדב**) ב"מקרא נדרש לפניו ולאחריו" קמיפלגי!

אמר **אביי**: הא דרבי אלעזר ברבי שמעון מפקא מדאבוה ומפקא מדרבנן, דתניא: **רבי אלעזר ברבי שמעון** אומר: כל מקום שנאמר "אצבע" בקבלה, שינה בקבלה פסול, בנתינה כשר. וכל מקום שנאמר "אצבע" בנתינה, שינה בנתינה פסול, בקבלה כשר גוהיכן נאמר "אצבע" בנתינה? <דכתיב: (שמות כט) "ולקחת מדם הפר,

47 בכתבי יד "באצבעו", וכן להלן

48 (ויקרא ד:כה) "ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה"

49 כן בכתבי יד, ולפננו: "רבה"

50 יש גורסים: "אתי"

51 לפננו: "בה"

52 יש מגיחים "אבוה"

ונתת על קרנות המזבח באצבעך", וקסבר: מקרא נדרש לפניו, ולא לפני פניו, ולא לאחריו⁵³

אמר **רבה בר בר חנה** אמר **ריש לקיש**⁵⁴: כל מקום שנאמר "אצבע" ו"כהונה", אינה אלא ימין

קא סלקא דעתין תרתי בעינן, כדכתיב: (ויקרא ד) "ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו", ויליף ממצורע דכתיב: (ויקרא יד) "וטבל הכהן את אצבעו הימנית" וְהָרִי קְמִיצָה, דלא כתיב בה אלא "כהונה", ותנן: קמץ בשמאל פסול!?! |⁵⁵ אמר **רבא**: או "אצבע", או "כהונה" {אמר ליה **אביי**: הרי הולכת אברים לכבש, דכתיב בהו "כהונה", דכתיב: (ויקרא א) "והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה" ~ ואמר מר: זו הולכת אברים לכבש ~ ותנן: הרגל של ימין בשמאלו, ובית עורה לחוץ כפי אמרינן "או אצבע או כהונה" בדבר המעכב כפרה, דומיא דמצורע!

{והרי קבלה, דכתיב בה⁵⁶ "כהונה", ודבר המעכב בכפרה הוא, ותנן: קבל בשמאל, פסול. ור' שמעון מכשיר אר' שמעון תרתי בעי! {ומי⁵⁷ בעי ר' שמעון תרתי?! והתניא: **רבי שמעון** אומר: כל מקום שנאמר "יד", אינו אלא ימין; "אצבע" אינו אלא ימין! <"אצבע" לא בעיא "כהונה" - "כהונה" בעיא "אצבע". ואלא "כהן" למה לי? בכיהונו⁵⁸!

{והרי זריקה, דלא כתב בה⁵⁹ אלא "כהונה", ותנן: זרק בשמאל פסול, ולא פליג רבי שמעון!?! אמר **אביי**: פליג בברייתא, דתניא: קיבל בשמאל פסול, ו**רבי שמעון** מכשיר; זרק בשמאל פסול, ו**רבי שמעון** מכשיר {אלא הא דאמר **רבא**: "יד" - "יד" לקמיצה, "רגל" - "רגל" לחליצה, "אזן" - "אזן" לרציעה, למה לי?! מדרבה בר בר חנה נפקא?! אחד לקומץ, אחד לקידוש קומץ!

(כה, א) זולר' שמעון, דלא בעי קידוש קומץ, ולמאן דאמר לר' שמעון נמי⁶⁰ בעי קידוש קומץ, בשמאל אכשורי מכשר, "יד" - "יד" דרבא למה לי?! אי לקמיצה עצמה, מדרב יהודה בריה דרבי חייא נפקא! דאמר ר' יהודה בריה דרבי חייא: מאי טעמא דרבי שמעון? דאמר קרא: (ויקרא ו) "קודש קדשים היא כחטאת וכאשם" - בא לעובדה ביד, עובדה בימין כחטאת; בא לעובדה בכלי, עובדה

53 כך גרסת ב"ח

54 כך בשאר מקומות בש"ס וכך בכתבי יד, אבל לפננו: "ר' יוחנן"

55 לפננו: "אלא"

56 לפננו: "דכתב בהו"

57 לפננו: "מי"

58 לפננו: "בכיהונו"

59 לפננו: "בהו"

60 יש שלא גורסים

מחברת זבחים - ב

בשמאל כאשם! לא נצרכא אלא לקומץ מנחת חוטא! - סלקא דעתך אמינא: הואיל ואמר ר' שמעון שלא יהא קרבנו מהודר, כי קמץ לה בשמאל נמי תיתכשר - קא משמע לן!

משנה: נשפך הדם על הרצפה ואספו, פסול

גמרא: תנו רבנן: (ויקרא ד) "ולקח הכהן המשיח מדם הפר" - מדם הנפש, ולא מדם העור, ולא מדם התמצית; מדם הפר - דם מהפר יקבלנו - דאי סלקא דעתך "מדם הפר" כדכתיב: "מדם" - ואפילו מקצת דם - והאמר **רב יהודה**⁶¹ אמר **רב:** השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר, שנאמר: "ואת כל דם הפר"⁶² ישפוך! - אלא "מדם הפר" - דם מהפר יקבלנו! וקסבר: גורעין ומוסיפין ודורשין

גופא: אמר **רב יהודה** אמר **רב:** השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר, שנאמר: "ואת כל דם הפר ישפך" {והא בשיריים כתיב!} <אם אינו ענין לשיריים, דהא ליתיה לכוליה דם, תניהו ענין לקבלה!⁶³

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל:** השוחט צריך שיגביה סכין למעלה שנאמר: "ולקח מדם הפר" - ולא מדם הפר⁶⁴ ודבר אחר! גודם סכין במאי מקנח ליה? <אמר **אביי:** בשפת מזרק, כדכתיב: (עזרא א) "כפורי זהב"

אמר **רב חסדא** אמר **רב ירמיה בר אבא:** השוחט צריך שיתן (כה, ב) ורידין לתוך הכלי⁶⁵. איתמר נמי: אמר **רב אסי** אמר **רבי יוחנן:** ורידין צריך שיראו אויר כלי

גבעא מיניה **רבי אסי מרבי יוחנן:** היה מקבל ונפחתו שולי מזרק עד שלא הגיע דם לאויר מזרק⁶⁶, מהו? אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי, או לא כמונח דמי? <אמר ליה: תניתוה: חבית שמונחת תחת הזינוק, מים שבתוכה ושבחוצה לה פסולין; צירף פיה לזינוק, מים שבתוכה פסולין, ושבחוצה לה כשירין {האי מאי?!} בעי מיניה אויר שאין סופו לנוח, וקא פשט ליה אויר שסופו לנוח! <תרתיה קא בעי מיניה: אם תימצי לומר אויר שאין

61 כך גרסת ב"ח, ולפננו חסר

62 לפננו: "דמו"

63 כך גרסת ב"ח, ולפננו: "בקבלה"

64 יש שלא גורסים

65 יש גורסים: "כלי"

66 לפננו חסר

מחברת זבחים - ב

סופו לנוח לאו כמונח דמי, אויר שסופו לנוח מאי?

רב יוסף מתני הכי; **רב כהנא** מתני: חבית בעא מיניה, ופשט ליה חבית; **רבה** מתני: חבית בעא מיניה, ופשט ליה מזרק; אי אתה מודה במזרק, שאי איפשר לו בלא זינוק?

תנן התם: נתן ידו או רגלו או עלי ירקות כדי שיעברו מים לחבית - פסולין; עלי קנים ועלי אגוזים - כשירין⁶⁷. זה הכלל: דבר המקבל טומאה, פסולין; דבר שאינו מקבל טומאה, כשירין

גמנא הני מילי? אמר⁶⁸ **רבי יוחנן** משום **רבי יוסי בר אבא**: אמר קרא: (ויקרא יא) "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור" - הוייתן על ידי טהרה תהא

אמר **רבי חייא בר אבא**⁶⁹ אמר **רבי יוחנן**: זאת אומרת: אויר כלי ככלי דמי! אמר ליה **רבי זירא לרבי חייא בר אבא**: גודילמא בשותת?! אמר ליה: תרדא⁷⁰! "כדי שיעברו מים לחבית" תנן!

ואמר **רבי חייא בר אבא** אמר **רבי יוחנן**: מעדותו של רבי צדוק נישנית משנה זו, דתנן: העיד **רבי צדוק** על הזוחלין שקילחן בעלי אגוזין, שהן כשירין. זה היה מעשה באוהלייא, ובא מעשה לפני חכמים בלשכת הגזית והכשירו

אמר **רבי זירא** אמר **רבי**: הצורם אזן הפר, ואחר כך קיבל דמו, פסול, שנאמר: (ויקרא ד) "ולקח מדם הפר" - פר שהיה כבר - גאשכחן קדשי קדשים - קדשים קלים מנלן? אמר **רבא**: תניא⁷¹: (שמות יב) "שה תמים זכר בן שנה" - שיהא תמים ובן שנה בשעת שחיטה גבקבלה, בהולכה, בזריקה מנין? כתלמוד לומר: "יהיה" - כל הוייתו לא יהיו אלא תם ובן שנה⁷²!

{איתיביה **אביי**: **רבי יהושע** אומר: כל הזבחים שבתורה, שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב - זורק את הדם! כתרגומא אבן שנה {ומי איכא מידי דבשעת שחיטה בן שנה, בשעת הולכה וזריקה בן שנים?! אמר **רבא**: זאת אומרת: שעות פוסלות בקדשים!

67 לפננו: "כשירה"

68 לפננו: "דאמר"

69 לפננו חסר

70 יש גורסים: "תררא"

71 יש שלא גורסים

72 יש גורסים: "כשעת שחיטה"

מחברת זבחים - ב

אמר **רבי אמי**⁷³ אמר **רבי אלעזר**: היא בפנים ורגליה בחוץ, חתך ואחר כך שחט - כשירה; **(כו,א)** שחט ואחר כך חתך - פסולה; חתך ואחר כך שחט, כשרה?! - בעל מום קא מקריב! ~אלא אימא: חתך ואחר כך קיבל, כשרה⁷⁴; קיבל ואחר כך חתך, פסולה {חתך ואחר כך קיבל כשרה?! והא אמר **ר' זירא**: הצורם און הפר⁷⁵ ואחר כך קיבל דמו, פסול, שנאמר: "ולקח מדם הפר" - פר שהיה כבר?! <אמר **ר' חסדא** אמר **אבימי**: חותך באבר עד שמגיע לעצם!

אמר מר⁷⁶: קיבל ואחר כך חתך, פסולה - שמעת מינה: דם המובלע באברים דם הוא! <דלמא משום שמנונית!

שמעת מינה: בשר קדשים קלים, שיצא לפני זריקת דם, פסול <דלמא בקדשי קדשים!

תנו רבנן: קדשי קדשים, שחיטתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון. עמד בדרום והושיט ידו לצפון ושחט, שחיטתו כשרה; קיבל, קבלתו פסולה; הכניס ראשו ורובו, כאילו נכנס כולו; פרכסה ויצתה לדרום, וחזרה, כשרה

קדשים קלים, שחיטתן בפנים, וקיבול דמן בכלי שרת בפנים. עמד בחוץ והכניס ידו לפנים ושחט, שחיטתו כשרה; קיבל, קבלתו פסולה; הכניס ראשו ורובו, כאילו לא נכנס; פרכסה ויצתה לחוץ, וחזרה, פסולה

שמע מינה: בשר קדשים קלים, שיצא לפני זריקת דמים, פסול⁷⁷ <דילמא באליה, ויותרת הכבד, ושתי כליות

גבעא מיניה **אבוה דשמואל משמואל**: היא בפנים, ורגליה בחוץ, מהו? <אמר ליה: כתיב: (ויקרא יז) "והביאום לה" - עד שתהא כולה לפנים

גנתלה ושחט, מהו? <אמר ליה: כשרה! אמר ליה: אישתבשת! בעינן שחיטה על ירך, וליכא! גנתלה ושחט מהו? <אמר ליה: פסולה! אמר ליה: אישתבשת! שחיטה על ירך, ולא שוחט על ירך! גנתלה וקבל, מהו? <אמר ליה: כשרה! אמר ליה: אישתבשת! אין דרך שירות בכך! תלה וקיבל, מהו? אמר ליה: פסולה! אמר ליה: אישתבשת! שחיטה על ירך, ולא קבלה על ירך!

73 יש גורסים: "ר' אסי"

74 יש שלא גורסים

75 לפננו: "בבכור"

76 כך גרסת כתבי יד, אבל לפננו ליתא וגם לרש"י לא היה

77 לפננו: "פסולים"

מחברת זבחים - ב

אמר **אביי**: בקדשי קדשים, כולן פסולים⁷⁸ בר מנתלה ושחט;
בקדשים קלים, כולן כשרים⁷⁹ בר מן נתלה וקיבל {אמר **רבא**: מאי
שנא תלה וקיבל בקדשים קלים, דכשרה, דאזיר פנים כפנים דמי -
בקדשי קדשים נמי, אזיר צפון כצפון דמי! ~אלא אמר **רבא**: בין
בקדשי קדשים, בין בקדשים קלים - כשרות, בר מן תלה ושחט
בקדשי קדשים, נתלה וקיבל בין בקדשי קדשים בין בקדשים
קלים!

בעא מיניה **רבי ירמיה מרבי זירא**: הוא בפנים וציציתו בחוץ,
מהו? אמר ליה: לאו אמרת: "והביאום לה" - עד שתבא כולה
לפנים - הכא נמי, (שמות כח) "בבואם אל אהל מועד" - עד שיבא
כולו לאהל מועד!

משנה: נתנו על גבי הכבש; שלא כנגד היסוד; נתן את הניתנין
למטה למעלה, ואת הניתנין למעלה למטה, ואת הניתנין בפנים
בחוץ, ואת הניתנין בחוץ בפנים - פסול, ואין בו כרת
(כו,ב) גמרא: שלא כנגד היסוד⁸⁰ -- אמר **שמואל**: פסול בשר, אבל
בעלים נתכפרו! - מאי טעמא? דאמר קרא: (ויקרא יז) "ואני
נתתיו לכם על המזבח לכפר" - כיון שהגיע דם למזבח, נתכפרו
בעלים {אי הכי, בשר נמי!} אמר קרא: "לכפר" - לכפרה נתתיו,
ולא לדבר אחר!

אלמא קסבר: שלא במקומו כמקומו דמי! תנן באידך פירקין: נתנו
על הכבש; שלא כנגד היסוד; נתן את הניתנין למטה למעלה, ואת
הניתנין למעלה למטה, ואת הניתנין בפנים בחוץ, ואת הניתנין
בחוץ בפנים - אם יש דם הנפש, יחזור הכשר ויקבל ~ואי סלקא
דעתך שלא במקומו כמקומו, למה לי יחזור הכשר ויקבל?! ~וכי
תימא להתיר בשר באכילה - מי איכא זריקה דלא מכפרת, ושריא
בשר באכילה?! אי דיהביה כשר, הכי נמי! - הכא במאי עסקינן?
דיהביה פסול!

{וליהוי דחוי?! דתנן⁸¹: וכולן שקיבלו חוץ לזמנו וחוץ למקומו, אם
יש דם הנפש, יחזור הכשר ויקבל - קיבלו, אין - זרקו, לא! ~מאי
טעמא? לאו משום דהוי דחוי? כלא! משום דמיפסיל⁸² במחשבה!
{אי הכי, קבלה נמי!} {ועוד, מי פסלה מחשבה?! והאמר **רבא**:

78 לפננו: "פסולות"

79 לפננו: "כשרות"

80 לפננו אין כאן פסקה

81 יש גורסים: "דהתנן"

82 כך בכתבי יד, ולפננו: "דפסיל"

מחברת זבחים - ב

אין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה, ובדבר הראוי לעבודה, ובמקום הראוי לעבודה!?! כלא תימא "זרקו לא" אלא אימא "שחטו לא" {מאי קמשמע לן? דפסלה מחשבה?! תנינא: לפיכך הן פוסלין במחשבה! אהא קמשמע לן דמקבלה ואילך, לא פסלה מחשבה! גמאי טעמא? כדרבא!

{מיתבי: חישב ליתן את הניתנין למעלה למטה, למטה למעלה לאלתר, כשר⁸³. חזר וחישב (כז, א) חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת; חוץ לזמנו, פיגול וחייבין עליו כרת. למחר, פסול. חזר וחישב, בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת ~ ואי שלא במקומו כמקומו דמי, האי "פסול", פיגול הוא!?

אמר **מר זוטרא**: זריקה דשריא בשר באכילה, מייתא לידי פיגול - זריקה דלא שריא בשר באכילה, לא מייתא לידי פיגול גאמר ליה **רב אשי למר זוטרא**: מנא לך הא? דכתיב⁸⁴: (ויקרא ז) "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו פיגול יהיה" - מי שפיגולו גרם לו - יצא זה, שאין פיגולו גרם לו, אלא איסור דבר אחר גרם לו! {אי הכי, איפסולי נמי לא ליפסול!} אמר **רב נחמן בר יצחק**: מידי דהוה אמחשבת הינוח, ואלביא דרבי יהודה⁸⁵!

ריש לקיש אמר⁸⁶: לעולם פסול ממש, ושלא במקומו כמקומו דמי, ולא קשיא - כאן שנתן בשתיקה, כאן שנתן באמירה!⁸⁷

{תנן: ⁸⁸את הניתנין למטה למעלה, למעלה למטה וכו' כדלעיל, הא קמשמע לן דמקבלה ואילך לא פסלה מחשבה - מאי טעמא? כדרבא! {מיתבי: את הניתנין למעלה למטה, למטה למעלה כשר וכו' עד מידי דהוה אמחשבת הינוח, ואלביא דרבי יהודה⁸⁹

רבי יוחנן אמר: אידי ואידי שנתן בשתיקה, ושלא במקומו לאו כמקומו דמי, והא דאיכא דם הנפש - הא דליכא דם הנפש! {תנן: פסול, ואין בו כרת - בשלמא לריש לקיש, היינו דקתני פסול ואין בו כרת - אלא לרבי יוחנן, מאי "אין בו כרת"?! - קשיא!

83 לפננו נוסף: "למחר פסול"

84 יש גורסים: "מנא לך? אמר ליה: דכתיב"

85 יש שלא גורסים

86 חולק על שמואל לעיל שאמר שלא כנגד היסוד כשר ובעלים מתכפרים, אלא אסור באכילה, ואמר שדרשת הפסוק שהביא שמואל הוא רק אם נתן בשתיקה, אבל המשנה מדבר בנתן באמירה, והחידוש הוא שאף שאינו מתיר אכילה, מחשבת פיגול מועיל לפסלו לגמרי

87 יש גורסים: "במחשבה"

88 לפננו נוסף: "חישב ליתן"

89 קטע זה בקיצור, כי כבר מובא למעלה, ולפננו מקוצר יותר

{ולשמואל, מאי "אין בו כרת"? אהכי קאמר: אם נתן במחשבה, פסול ואין בו כרת

{ורבי יוחנן, אי שלא במקומו לאו כמקומו דמי, ליהוי כי נשפך מן הכלי על הרצפה, ויאספנו?! <סבר לה כמאן דאמר לא יאספנו! דאמר רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן: הכל מודים בניתנין למעלה שנתנן למעלה, למטה שנתנן למטה - שלא כמצותן - לא יאספנו. לא נחלקו אלא בניתנין למעלה שנתנן למטה, למטה שנתנן למעלה, שרבי יוסי אומר לא יאספנו, ורבי שמעון אומר יאספנו. (כזב) ומשנתנינו כדברי האומר לא יאספנו⁹⁰

ורב חסדא אמר אבימי: הכל מודין בניתנין למטה שנתנן למעלה שלא יאספנו, וכל שכן בניתנין למעלה שנתנן למטה, הואיל ודמים העליונים למטה הן באין. לא נחלקו אלא בניתנין לפנים שנתנן בחוץ, בחוץ שנתנן לפנים⁹¹, שר' יוסי אומר יאספנו ור' שמעון אומר לא יאספנו

אמר רב נחמן בר יצחק: אף אנן נמי תנינא: רבי יהודה אומר: (ויקרא ו) "זאת ... היא העולה" - הרי אלו שלשה⁹² מיעוטיין: פרט לנשחטה בלילה, ושנשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים - אם עלתה תרד. ר' שמעון אומר: "עולה" - אין לי אלא עולה כשרה - מנין לרבות שנשחטה בלילה, ושנשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים, והלך, והיוצא, והטמא, ושנשחט חוץ לזמנו, וחוץ למקומו, ושקיבלו פסולין וזרקו את דמה, והניתנין למעלה שנתנן למטה, והניתנין למטה שנתנן למעלה, והניתנין בפנים שנתנן בחוץ, והניתנין בחוץ שנתנן בפנים⁹³, והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן - מניין? תלמוד לומר: "תורת העולה" - ריבה - תורה אחת לכל העולין, שאם עלו לא ירדו ^ יכול שאני מרבה אף הרובע, והנרבע, והמוקצה, והנעבד, והאתנן, והמחיר, והכלאים, והטריפה, ויוצא דופן? תלמוד לומר: "זאת" {ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו? אחר שריבה הכתוב ומיעט, אמרת⁹⁴: מרבה אני את אלו, שהיה פסולן בקודש, ומוציא אני את אלו, שלא היה פסולן בקודש!

~קתני מיהא: הניתנין למטה שנתנן למעלה, ולמעלה שנתנן

90 יש גורסים: "הכל מודים בניתנין למעלה שנתנן למטה שלא כמצותן שלא יאספנו. לא נחלקו אלא בניתנין למטה שנתנן למעלה, שרבי יוסי אומר יאספנו, ורבי שמעון אומר לא יאספנו", ויש שגורסים כדלפננו, אלא שמהפכים דברי ר' יוסי ור' שמעון, וכדלקמן

91 יש שלא גורסים: "בחוץ שנתנן לפנים"

92 לפננו חסר

93 יש גורסים הפוך

94 לפננו חסר

מחברת זבחים - ב

למטה⁹⁵, ולא פליג רבי יהודה! מאי טעמא? לאו משום דקלטיה מזבח, ושמע מינה לא יאספנו!

אמר ר' אלעזר: מזבח הפנימי מקדש פסולין - {מאי קמשמע לן?! תנינא: הניתנין בפנים שנתנן בחוץ, והניתנים בחוץ שנתנן בפנים!} אי מהתם, הוה אמינא: הני מילי דם, דחזי ליה - אבל קומץ, דלא חזי ליה, אימא לא! - קמשמע לן!

{מיתיבי: קטרת זרה שעלתה לגבי מזבח, תרד, שאין לך מקדש פסולין אלא מזבח החיצון בראוי לו - חיצון, אין - פנימי, לא! אתריץ הכי: קטרת זרה שעלתה למזבח החיצון, תרד, שאין מזבח החיצון מקדש פסולין אלא הראוי לו - והפנימי, בין ראוי לו בין שאין ראוי לו. מאי טעמא? האי רצפה, והאי כלי שרת!

משנה: השוחט את הזבח, לזרוק דמו בחוץ, או מקצת דמו בחוץ; להקטיר אימוריו בחוץ, או מקצת אימוריו בחוץ; לאכול בשרו בחוץ, או כזית מבשרו בחוץ, או לאכול כזית מעור האליה בחוץ - פסול, ואין בו כרת. לזרוק דמו למחר, או⁹⁶ מקצת דמו למחר; להקטיר אימוריו למחר או מקצת אימוריו למחר; לאכול בשרו למחר או כזית מבשרו למחר, או לאכול כזית מעור האליה למחר - פיגול, וחייבין עליו כרת

גמרא: סברוה: עור אליה (כח,א) כאליה דמי

והא קא מחשב מאכילת מזבח לאדם?! אמר **שמואל:** הא מני? ר' אליעזר היא, דאמר מחשבין מאכילת מזבח לאכילת אדם, ומאכילת אדם לאכילת מזבח! דתנן: השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול, להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר - כשר. ור' אליעזר פוסל

{במאי אוקימתא כר' אליעזר?! אימא סיפא: זה הכלל, כל השוחט, והמקבל, והמוליך, והזורק לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר - דבר שדרכו לאכול, אין - שאין דרכו לאכול, לא - אתאן לרבנן?! ורישא ר' אליעזר וסיפא רבנן?!} אמר ליה: אין!

<<רב הונא אמר: עור אליה לאו כאליה דמי. אמר **רבא**⁹⁷: מאי טעמא דרב הונא? <(ויקרא ג) "חלבו האליה" - ולא עור האליה >>
<<**חסדא** אמר: לעולם עור האליה כאליה דמי, והכא במאי

95 יש גורסים: "הניתנין בפנים שנתנן בחוץ, והניתנים בחוץ שנתנן בפנים"

96 לפננו חסר

97 יש גורסים: "רבה"

עסקינן? באליה של גדי!

כולהו כשמואל לא אמרי - רישא ר' אליעזר וסיפא רבנן לא מוקמי; כרב הונא לא אמרי - עור אליה כאליה דמי קא משמע להו; ג' כרב חסדא, מאי טעמא לא אמרי? אמאי קמשמע לך?! עור אליה כאליה דמי?! תנינא: ואלו שעורותיהן כבשרן: עור שתחת האליה! אורב חסדא: איצטריד! סלקא דעתך אמינא: הני מילי לענין טומאה, דרכיך מצטרף, אבל הכא, אימא: (במדבר יח) "למשחה" - לגדולה! - כדרך שהמלכים אוכלין, ולא עבידי מלכים⁹⁸ דאכלי הכי, אימא לא - קמשמע לך!

{מיתבי: השוחט את העולה להקטיר כזית מעור שתחת האליה חוץ למקומו - פסול, ואין בו כרת; חוץ לזמנו - פיגול, וחייבין עליו כרת. **אלעזר בן יהודה איש אבליה** אומר משום **רבי יעקב**, וכן היה **רבי שמעון בן יהודה איש כפר עיכוס** אומר משום **ר' שמעון**⁹⁹: אחד עור בית הפרסות בהמה דקה¹⁰⁰, ואחד עור הראש של עגל הרך, ואחד עור שתחת האליה, וכל שמנו חכמים גבי טומאה "ואלו שעורותיהן כבשרן" - להביא עור של בית הבושת - חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת; חוץ לזמנו, פיגול וחייבין עליו כרת - עולה אין, אבל זבח לא - בשלמא לרב הונא, היינו דקתני "עולה", אלא לרב חסדא, מאי איריא דתני "עולה"? ליתני "זבח"! אמר לך רב חסדא: איבעית אימא: באליה של גדי, ואיבעית אימא: תני: "זבח"

פסול, ואין בו כרת -- מנא הני מילי? אמר **שמואל**: תרי קראי כתיבי!¹⁰¹ גמאי היא? אמר **רבה** (ויקרא ז) "שלישי" - זהו חוץ לזמנו; "פיגול" - זהו חוץ למקומו; "והנפש האוכלת ממנו" - אחד ולא שנים - זהו חוץ לזמנו, ולמעוטי חוץ למקומו! ואימא: "והנפש האוכלת ממנו" - זהו חוץ למקומו, ולמעוטי חוץ לזמנו! אמסתברא חוץ לזמנו עדיף, דפתח ביה! אדרבה! חוץ למקומו עדיף, דסמיד ליה!

|אלא אמר **אביי**: כי אתא **רב יצחק בר אבדימי**, אמר **רב**:¹⁰² סמיד אדתני תנא: כשהוא אומר "שלישי" בפרשת קדושים תהיו¹⁰³,

98 יש גורסים: "אינשי"

99 יש גורסים: "בן יהודה"

100 יש גורסים "פרסות", ויש שלא גורסים "בהמה דקה"

101 ויקרא ז, וזו הנוטת, מבשר הזבח--ביום, השלישי, באש, ישרף. ז, יח ואם האכל האכל מבשר-זבח שלמיו ביום השלישי, לא ירצה--המקריב אתו לא יחשב לו, פיגול יהיה; והנפש האוכלת ממנו, עונה תשא.

102 יש גורסים: "רבה", יש גורסים: "רבא", ויש גורסים: "שמואל", ויש שלא גורסים

103 ויקרא יט, וכי תזבחו זבח שלמים, ליהנה--לרצונכם, תזבחהו. יט, ביום זבחתם האכל, וממחרת;

מחברת זבחים - ב

שאינן תלמוד לומר, שהרי כבר נאמר: (ויקרא ז) "ואם האכל יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי" - (כח,ב) אם אינו ענין לחוץ לזמנו, תנהו לענין חוץ למקומו! ומיעט רחמנא גבי נותר: (ויקרא יט) "ואוכליו עונו ישא" - למעוטי חוץ למקומו!

{ואימא: "ואוכליו עונו ישא" - זהו חוץ למקומו, ולמעוטי נותר מכרת?! <מסתברא נותר הוה ליה לאוקמי בכרת למגמר "עון" - "עון" לחוץ לזמנו, דדמי ליה בז"ב¹⁰⁴! >אדרבה! חוץ למקומו הוה ליה לאוקמי בכרת, למגמר "עון" - "עון" לחוץ לזמנו, דדמי ליה במקד"ש¹⁰⁵!>

|<אלא אמר רבי יוחנן: תני זבדי בר לוי: אתיא "קודש" - "קודש" - כתיב הכא: (ויקרא יט) "את קדש ה' חילל ונכרתה", וכתב התם: (שמות כט) "ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קודש הוא"¹⁰⁶ - מה להלן, נותר - אף כאן נותר! ומיעט רחמנא גבי נותר "ואוכליו עונו ישא", למעוטי חוץ למקומו מכרת¹⁰⁷

{ומאי חזית דקרא אריכא¹⁰⁸ בחוץ לזמנו, ו"שלישי" דפרשת קדושים תהיו חוץ למקומו?! איפוך אנא?! <מסתברא אריכא בחוץ לזמנו, דגמר "עון" - "עון" מנותר, דדמי ליה בז"ב! >אדרבה! אריכא בחוץ למקומו, ו"שלישי" דקדושים תהיו בחוץ לזמנו משום דדמי ליה, סמכיה וקא ממעט ליה!

|<אלא אמר רבא: כולהו מקרא אריכא אתיין, דכתיב: (ויקרא ז) "האכל יאכל" - בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח; "מבשר זבח שלמיו" - מה שלמים, מפגלין ומתפגלין - אף כל, מפגלין ומתפגלין; "שלישי" - זה חוץ לזמנו; "לא ירצה" - כהרצאת כשר, כן הרצאת פסול - ומה הרצאת כשר, עד שיקריבו כל מתיריו - אף הרצאת פסול, עד שיקריבו כל מתיריו; "המקריב" - בהקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי; "אותו" - בזבח הכתוב מדבר, ואינו מדבר בכהן; "לא יחשב" - (כט,א) לא יערב בו מחשבות אחרות; "פיגול" - זה חוץ למקומו; "יהיה" - מלמד שמצטרפין זה עם זה; "והנפש האוכלת ממנו" - אחד ולא שנים. ואיזה? זה חוץ לזמנו, דגמר "עון" - "עון" מנותר, דדמי ליה בז"ב!

והנותר עד-יום השלישי, באש ישרף. יט, ז ואם האכל יאכל, ביום השלישי--פגול הוא, לא ירצה. יטח, ואכליו עונו ישא, כי-את-קדש יהנה חלל; ונכרתה הנפש ההוא, מעמיה.

104זמן, במה

105מחשבה, קצת, דם, שלישי

106 שמות כט, לד ואם-ינתר מבשר המלאים, ומן-הלחם--עד-הבקר: ושרפת את-הנותר באש, לא יאכל כי-קדש הוא.

107 יש שלא גורסים "מכרת"

108 ז:יח

אמר ליה **רב פפא לרבא**: ׀לדידך ״שלישי״ דפרשת קדושים תהיו, מאי דרשת ביה?! אהווא מיבעי ליה למקום שיהא משולש בדם, בבשר, ובאימורין! {תיפוק לי מקרא קמא: ״אם האכל יאכל״, מדאפקיה רחמנא בלשון ״שלישי״?!} אמר **רב אשי**: אמריתה לשמעתיא קמיה **דרב מתנה**. אמר לי: אי מהתם, הוה אמינא: ״שלישי״ - פרט, ״פיגול״ - כלל - ונעשה כלל מוסף על הפרט, ואיתרבו שאר מקומות - קא משמע לך!

תנו רבנן: (ויקרא ז) ״ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו״ אמר **רבי אליעזר**: כוף אזנך לשמוע! במחשב לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר! ^ או אינו אלא באוכל מזבחו ליום שלישי? אמרת: מאחר שהוכשר¹⁰⁹, יחזור ויפסל?! אמר לו **רבי עקיבא**: הן! מצינו בזב וזבה ושומרת יום כנגד יום, שהן בחזקת טהרה, וכיון שראו, סתרו - אף אתה אל תתמה על זה, שאף על פי שהוכשר, שיחזור ויפסל! {אמר ליה: הרי הוא אומר: ״המקריב״ - בהקרבה¹¹⁰ הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי! ^ או אינו אומר ״המקריב״, אלא זה כהן המקריב? כשהוא אומר ״אותו״ - בזבח הוא מדבר, ואינו מדבר בכהן! **בן עזאי** אומר: ״אותו״ - מה תלמוד לומר? לפי שנאמר: (דברים כג) ״לא תאחר לשלמו״, יכול אף מאחר נדרו ב״לא ירצה״? תלמוד לומר: ״אותו״ - אותו ב״לא ירצה״, ואין המאחר נדרו בלא ירצה! **אחרים** אומרים: ״לא יחשב״ - במחשבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי!

׀ובן עזאי, דבזבח הכתוב מדבר ואינו מדבר¹¹¹ בכהן, מנא ליה? **א**אי בעית אימא: נפקא ליה מדאחרים, **א**ואיבעית אימא: מדכתיב ״לא ירצה״¹¹² ו״לא ירצה״ זיבחא הוא

{׀ובן עזאי, אותו ב״לא ירצה״, ואין מאחר נדרו ב״לא ירצה״, מהכא נפקא?! מדאחרים נפקא! דתניא: **אחרים** אומרים: יכול יהא בכור שעיברה שנתו (**כטב**) כפסולי המוקדשין ויפסל? תלמוד לומר: (דברים יד) ״ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך״ - מקיש בכור למעשר - מה מעשר, אינו נפסל משנה לחבירתה - אף בכור, אינו נפסל משנה לחבירתה! **א**איצטריך - סלקא דעתך אמינא: הני מילי בכור, דלאו בר הרצאה הוא, אבל קדשים, דבני הרצאה נינהו, אימא לא לירצו?! - קמשמע לך!

109 כן בכתבי יד וכן גרסת רש"י, ולפננו: ״אחר שהוא כשר״

110 לפננו: ״בשעת הקרבה״

111 לפננו חסר

112 לפננו: ירצו

{ואכתי מהכא נפקא¹¹³?! מהתם נפקא: (דברים כג) "והיה בך חטא" - ולא בקרבנד חטא! אובן עזאי¹¹⁴, ההוא מבעי ליה: "והיה בך חטא" - ולא באשתך חטא - סלקא דעתך אמינא: הואיל ואמר **רבי אלעזר**, ואיתימא **רבי יוחנן**: אין אשתו של אדם מתה אלא אם כן מבקשין ממנו ממון ואין לו, שנאמר: (משלי כב) "אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד", בהאי עון ד"בל תאחר" נמי מתה - קמשמע לך!

אחרים אומרים: במחשבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי - {ורבי אליעזר, "לא יחשב" מאי עביד ליה? מיבעי ליה לכדרבי ינאי, דאמר **רבי ינאי**: מנין למחשבות, שמוציאות זו מזו? שנאמר: "לא יחשב" - לא יערב בו מחשבות אחרות

ורב מרי מתני: אמר **רבי ינאי**: מנין למחשב בקדשים, שהוא לוקה? תלמוד לומר: (ויקרא ז) "לא יחשב" אמר ליה **רב אשי לרב מרי**: ג;לאו שאין בו מעשה הוא, וכל לאו שאין בו מעשה, אין לוקין עליו?! אמר ליה: רבי יהודה היא, דאמר: לאו שאין בו מעשה, לוקין עליו!

משנה: זה הכלל: כל השוחט והמקבל והמהלך והזורק לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר - כזית חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת; חוץ לזמנו, פגול וחייבין עליו כרת, ובלבד שיקריב המתיר כמצותו

ג;כיצד קרב המתיר כמצותו? אשחט בשתיקה, קבל והלך וזרק חוץ לזמנו; או ששחט חוץ לזמנו, וקבל והלך וזרק בשתיקה; או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו - זהו שמקריב המתיר כמצותו

ג;כיצד לא קרב המתיר כמצותו? אשחט חוץ למקומו, קבל והלך וזרק חוץ לזמנו; או ששחט חוץ לזמנו, קבל והלך וזרק חוץ למקומו; או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ למקומו¹¹⁵. הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן, וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו; או ששחט חוץ לזמנו, קיבל והלך וזרק שלא לשמן; או ששחט וקבל והלך וזרק דמן שלא לשמן - זהו שלא קרב המתיר כמצותו

לאכול כזית בחוץ וכזית למחר; כזית למחר וכזית בחוץ; כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר; כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ - פסול, ואין בו כרת. אמר **רבי יהודה**: זה הכלל: כל שמחשבת הזמן

113 לפננו חסר

114 יש גורסים: הא אוקימנא לבן עזאי

115 לפננו: ולזמנו

מחברת זבחים - ב

קדמה למחשבת המקום, פגול וחייבין עליו כרת. ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן, פסול ואין בו כרת. **וחכמים** אומרים: זה וזה פסול ואין בו כרת

לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי כזית - כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין

גמרא: אמר **אילפא:** מחלוקת בשתי עבודות, אבל בעבודה אחת, דברי הכל עירוב מחשבות הוי. **ורבי יוחנן** אמר: אף בעבודה אחת מחלוקת! {בשלמא לאילפא - מדרישא בשתי עבודות, סיפא נמי בשתי עבודות - אלא לרבי יוחנן, רישא בשתי עבודות וסיפא בעבודה אחת?! **(ל,א)** אין! רישא בשתי עבודות - סיפא, בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות!

תנן¹¹⁶: אמר **רבי יהודה:** זה הכלל: אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום, פיגול וחייבין עליו כרת - {בשלמא לרבי יוחנן - היינו דקתני "זה הכלל" - אלא לאילפא, מאי "זה הכלל"?! - קשיא!

תנן התם: "הרי זו תמורת עולה, תמורת שלמים" - הרי זו תמורת עולה, דברי **רבי מאיר**. אמר **רבי יוסי:** אם לכך נתכוון תחילה, הואיל ואי אפשר להוציא שתי שמות כאחת, דבריו קיימין. ואם משאמר "הרי זו תמורת עולה", נמלך¹¹⁷ ואמר "הרי זו תמורת שלמים", הרי זו עולה!

איבעיא להו: "הרי זו תמורת עולה ושלמים", מהו? "לחצות", מהו? אמר **אביי:** בהא ודאי מודה רבי מאיר! <<**רבא** אמר: עדיין היא מחלוקת! {¹¹⁸ אמר **רבא לאביי:** לדידך, דאמרת בהא ודאי מודה רבי מאיר - הרי שחיטה, דלכי "לחצות" דמי, ופליגי?! אמר ליה: מי סברת אינה לשחיטה אלא לבסוף?! ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף! ומשנתינו, דאמר: "סימן ראשון חוץ לזמנו, סימן שני חוץ למקומו"!

{הרי קמיצה, דלכי לחצות דמי, ופליגי?! אהתם נמי, שהקטיר קומץ מנחה חוץ לזמנו, קומץ לבונה חוץ למקומו! {הרי קומץ דמנחת חוטא, דליכא לבונה בהדיה, ופליגי?! אלא פליגי! <<אמר **רב אשי:** אם תימצי לומר פליגי, פליגי בפסיעות!

רב שימי בר אשי מתני כדאביי¹¹⁹. **רב הונא בר נתן** מתני כדרבא¹²⁰

116 זה לשון המשנה שלנו, ואף שיש שינוי קטן בגרסה, הוא הוא

117 כך גרסת ב"ח, ולפננו: "ונמלך"

118 גם אביי גם רבא אומרים שכמחלוקת תנאים אלו כך מחלוקת אלו

119 רבו מובהק

120 רבו

כי אתא **רב דימי**, אמר: רבי מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה, דאמר: תפוס לשון ראשון! דתנן: אמר **רבי יהודה**: זה הכלל: אם מחשבת הזמן קדמה את מחשבת המקום, פיגול וחייבין עליו כרת **(לב)** {אמר ליה **אביי**: והא **רבה בר בר חנה** אמר **ר' יוחנן**: כי מגעת להו רבי מאיר ורבי יוסי בהדי הדדי, לא פליגי! אלא פליגי?! והא מיפלג פליגי! {אמר ליה: פליגי במאי דפליגי, ולא פליגי במאי דלא פליגי! דאמר **רבי יצחק בר יוסף** אמר **ר' יוחנן**: הכל מודים היכא דאמר "תחול זו ואחר כך"¹²¹ תחול זו", דברי הכל לא חיילא; "לא תחול זו אלא אם כן חלה זו", דברי הכל חיילא. כי פליגי דאמר "תמורת עולה תמורת שלמים" - רבי מאיר סבר: מדהוה ליה למימר "תמורת עולה ושלמים", ואמר "תמורת עולה תמורת שלמים", שמע מינה: מיהדר קא הדר ביה %ור' יוסי¹²²: אי אמר "תמורת עולה ושלמים", הוה אמינא: פלגא תמורת עולה ופלגא תמורת שלמים - להכי אמר "תמורת עולה תמורת שלמים", למימרא דכולה עולה וכולה שלמים הויא! אאמר ליה: הוא אמר לא פליגי, ואנא אמינא פליגי!

אמר **עולא** ואיתימא **רב אושעיא**: אפשר ידעין חברין בבלאה "כזית כזית" תנן או "כזית וכזית" תנן? - "כזית כזית" תנן, אבל "כזית וכזית", דברי הכל עירוב מחשבות הוי? או דלמא "כזית וכזית" תנן, דלרבי יהודה פרטא הוי¹²³, וכל שכן "כזית כזית"? {תא שמע: דבעא מיניה **לוי מרבי**: חישב לאכול כזית למחר בחוץ, מהו? אמר ליה: זו שאילה! אעירוב מחשבות הוי! ~ אמר לפניו **רבי שמעון ברבי**: *לא משנתינו היא: לאכול כזית בחוץ כזית למחר, כזית למחר כזית בחוץ, כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר, כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ - פסול ואין בו כרת - הא אידך, עירוב מחשבות הוי?! *אמר ליה: הוא שאל בי דבר חכמה, ואת אמרת משנתינו! - לדידך, דאתניתך תרתך, לא קשיא לך - לדידיה, דלא אתניתיה אלא חדא, ושמעינהו לרבנן דקא גרסי תרתך, וסבר: גדידי דווקא, ודידהו עירוב מחשבות הוי? או דלמא דידהו דווקא, ולדידי שיורי שייר לוי? ~ ומדשייר לי לדידי, הא שייר להו לדידהו נמי בהך?

והוי אתנייה? ^ אילימא "כזית וכזית" אתנייה - האי לאו שיורא הוא! אלא "כזית כזית" אתנייה! {ותיבעי ליה "כזית וכזית"? אסבר: איבעי מיניה חדא, דשמענא תרתך! - דאי בעינא "כזית וכזית", הא

121 לפננו: "תחול זו", ואחר כך אמר "תחול זו"

122 יש גורסים: "סבר"

123 יש שלא גורסים "תנן ... הוי"

מחברת זבחים - ב

ניחא אי אמר לי כללא - כל שכן "כזית למחר בחוץ"! אלא אי אמר לי פרטא - אכתי "כזית למחר בחוץ" קא מיבעיא לי!

{אי הכי, השתא נמי: התינח אי אמר ליה "כזית למחר בחוץ" פרטא - כל שכן "כזית וכזית"! - אלא אי אמר ליה כללא - אכתי "כזית וכזית" מיבעי ליה! אס כן, מרתח רתח! - (לא,א) השתא, "כזית וכזית" כללא - "כזית למחר בחוץ" מיבעיא?¹²⁴

איתמר: חצי זית חוץ לזמנו, חצי זית חוץ למקומו, וחצי זית חוץ לזמנו - אמר **רבא**: ויקץ כישן הפיגול. **ורב המנונא** אמר: עירוב מחשבות הוי

אמר **רבא**: מנא אמינא לה? דתנן: כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שני, שבללן זה בזה - ראשון; חלקן - זה שני וזה שני - הא, חזר ועירבן, ראשון הוי! ~ממאי? מדקתני סיפא: נפל זה בעצמו וזה בעצמו על ככר של תרומה - פסלוה; נפלו שניהן כאחת - עשאוה שניה! **אורב המנונא** אמר: התם, איכא שיעורא - הכא, ליכא שיעורא

אמר **רב המנונא**: מנא אמינא לה? דתנן: האוכל שנטמא באב הטומאה, ושנטמא בולד הטומאה, מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם ~מאי? לאו אף על גב דהדר מלייה! <דלמא דלא הדר מלייה!

כי אתא **רב דימי**, אמר: חצי זית חוץ למקומו, וחצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ לזמנו - תני **בר קפרא**: פיגול - אין חצי זית מועיל במקום כזית

כי אתא **רבין**, אמר: חצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ למקומו - תני **בר קפרא**: פיגול - אין חצי זית מועיל במקום כזית

רב אשי מתני הכי: חצי זית חוץ לזמנו, וכזית - חציו חוץ למקומו וחציו חוץ לזמנו - תני **בר קפרא**: פיגול - אין חצי זית מועיל במקום כזית

אמר **רבי ינאי**: חישב שיאכלוהו כלבים למחר, פיגול, דכתיב: (מלכים ב ט) "ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל" {מתקיף לה **רבי אמי**: אלא מעתה, חישב שתאכלהו אש למחר, דכתיב: (איוב כ) "תאכלהו אש לא נופח", הכי נמי דפיגול! ~וכי תימא

124 לפננו נוסף: "לישנא אחרינא: כזית למחר בחוץ פרטא, כזית כזית מיבעיא?", ורש"י כתב דלא גרסינן

מחברת זבחים - ב

הכי נמי - והתנן: לאכול כחצי זית ולהקטיר חצי כזית, כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין! <אי דאפקה בלשון אכילה, הכי נמי! - הכא במאי עסקינן? דאפקה בלשון הקטרה! דלשון אכילה לחוד, ולשון הקטרה לחוד!

גבעי **רב אשי**: חישב לאכול כזית בשני בני אדם, מהו? בתר מחשבה אזלינן, דאיכא שיעורא? או בתר אוכלין אזלינן, וליכא שיעורא?

<אמר **אביי**: תא שמע: לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין (**לא, ב**) - הא לאכול ולאכול דומיא דלאכול ולהקטיר - והיכי דמי? בשני בני אדם - מצטרף - שמע מינה!

גבעי **רבא**: חישב לאכול כזית ביתר מכדי אכילת פרס, מהו? לאכילת גבוה מדמינן ליה, או לאכילת הדיוט מדמינן ליה?

{אמר **אביי**: תא שמע: לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין - טעמא דלאכול ולהקטיר - הא לאכול ולאכול, מצטרף! ~והא הקטרה ביותר מכדי אכילת פרס הוא! <דלמא בהיסק גדול!

לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, כשר -- טעמא דלאכול ולהקטיר - הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול, מצטרף! {הא קתני רישא: ¹²⁵לאכול את שדרכו לאכול¹²⁶ - את שדרכו לאכול אין - שאין דרכו לא? <אמר **רבי ירמיה**: הא מני? רבי אליעזר היא, דאמר מחשבין מאכילת אדם לאכילת מזבח, ומאכילת מזבח לאכילת אדם, דתנן: השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול, ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר - כשר. **ורבי אליעזר** פוסל

<<**אביי** אמר: אפילו תימא רבנן! - ולא תימא: הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול, אלא אימא: הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול! {מאי קמשמע לן? ^ אי דבר שדרכו לאכול קמשמע לן - מרישא שמע מינה: כחצי זית בחוץ, כחצי זית למחר, פסול!¹²⁷ ^ אי לאכול ולהקטיר - מדוקיא דרישא שמע מינה:

¹²⁵ רש"י מתחיל ב"זה הכלל: כל השוחט והמקבל"

¹²⁶ לפננו: מצטרף

¹²⁷ יש בזה כמה גרסות, וביניהם הגרסה שלפננו, שבה נוסף: "הא כחצי זית למחר פיגול! אלא", ויש שלא

מחברת זבחים - ב

לאכול דבר שדרכו לאכול, אין - שאין דרכו לאכול, לא! -
השתא: ומה לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול, לא מצטרף -
לאכול ולהקטיר מיבעי?! <לאכול ולהקטיר איצטריך! - סלקא
דעתך אמינא: התם הוא, דלאו כי אורחיה קא מחשב - אבל הכא,
דבהאי כי אורחיה ובהאי כי אורחיה - אימא ליצטרף! - קא
משמע לן!